

Број:1045-12-ПЖС-24/15
Дана, 29.10.2015. године

Влада Републике Српске
Министарство правде
Н/р министра, гдин Антон Касиповић

Предмет: Препорука-
Заштита права и интереса дјеце у сукобу са законом

Поштовани,

Права дјетета у сукобу са законом, дефинисана су бројним међународним инструментима који позивају да реакција друштва на недопуштено понашање малољетника мора бити, прије свега, усмјерена на личност малољетника и његову рехабилитацију и реинтеграцију у друштво, те да се у случајевима у којима су дјеца у сукобу са законом, адекватна алтернативна рјешења траже изван оквира формалне кривичне процедуре. Такав приступ захтијева да се кривично правна заштита малољетника усмјерава на васпитање, а не на кажњавање малољетника. Практична примјена васпитних мјера и препорука на којима је нагласак, а које су Законом јасно одређене, треба да омогуће помоћ и подршку малољетнику, вршење надзора, васпитање и правилан развој личности малољетника, а све са циљем развијања његове личне одговорности.

Васпитне препоруке су једна од мјера које се, према Закону о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку могу изрећи малољетним учиниоцима кривичних дјела¹.

Сврха васпитних препорука је да се не покреће кривични поступак према малољетнику и да се њиховом примјеном утиче на правилан развој малољетника и јачање његове личне одговорности како убудуће не би чинио кривична дјела. Избор и примјена васпитних препорука врши се у сарадњи са родитељима, усвојитељима или старатељима малољетника, те надлежним органима старатељства, на начин да се не омета редовно школовање или рад, водећи рачуна о свеукупним интересима малољетника.

Као једну од препорука које се могу примјенити према малољетницима, Закон је дефинисао и „укључивање у рад, без накнаде, у хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја”.

¹ Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку (Службени гласник Републике Српске, број:13/10 и 61/13), члан 26

Правилником о примјени васпитних мјера посебних обавеза према малољетним учиниоцима кривичних дјела² утврђено је да суд малољетнику може у складу са Законом, изрећи обавезу: да се укључи у рад хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја /члан 2/, када утврди да се укључивањем малољетног учиноца кривичног дјела може остварити сврха ове посебне обавезе у оквиру опште сврхе кривичних санкција према малољетницима /члан 13/, водећи рачуна да рад, односно посао не може бити усмјерен на постизање економске користи, те да не смије ометати школовање малољетника, односно штетити његовом угледу и достојанству /члан 14/. Истим Правилником утврђено је да листу установа и организација на локалном нивоу ради извршења посебних обавеза саставља министар правде на приједлог органа старатељства /члан 15/.

Правилником о примјени васпитних препорука према малољетним учиниоцима кривичних дјела³ између осталог је утврђено да тужилац или судија разматра могућност примјене васпитне препоруке и утврђује, на основу извјештаја органа старатељства, оправданост примјене исте /члан 30./, да орган старатељства упознаје тужиоца и судију са листом одговарајућих органа, установа или организација у којима би се могла примијенити горе наведена васпитна препорука/члан 32./ Листу одговарајућих органа, установа и организација сачињава министар правде на приједлог министра надлежног за послове рада, органа старатељства, Завода за запошљавање РС и хуманитарних организација и исти садржи кратак опис послова које могу обављати малољетници /члан 32/

Министарство правде у свом акту број:08.030/240-8715 од 07.09.2015. године наводи да поменута листа још увијек није сачињена, уз образложење, да ће се након сарадње са представницима Министарства здравља и социјалне заштите, активности усмјерити ка дефинисању критеријума по којима би се вршио избор погодних правних субјеката у којима би се извршавала васпитна препорука „укључивање у рад, без накнаде, у хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја“.

Схватајући важност примјене васпитних препорука према малољетницима који се налазе у сукобу са законом, став је Институције да васпитна препорука „укључивање у рад, без накнаде, у хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја“ пружа друштвеној заједници прилику да преузме значајну улогу у планирању одговора локалне заједнице на неприхватљиво понашање малољетника, те на тај начин омогући брзу и ефикасну интервенцију према малољетнику, и на тај начин одговори на потребе дјетета и његово право на најбољи интерес и у ситуацијама када је малољетник у сукобу са законом.

Имајући у виду да је

- Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку ступио на снагу 1. јануара 2011. године,
- да је у складу са законом донесен Правилник о примјени васпитних препорука према малољетним учиниоцима кривичних дјела који је ступио на снагу 1. јануара 2011. године,

² Правилником о примјени васпитних мјера посебних обавеза према малољетним учиниоцима кривичних дјела (Службени гласник Републике Српске, број:101/10)

³ Правилник о примјени васпитних препорука према малољетним учиниоцима кривичних дјела (Службени гласник Републике Српске, број 101/10)

- да је донесен Правилник о примјени васпитних мјера посебних обавеза према малољетним учиоцима кривичних дјела који је ступио на снагу 1. јануара 2011. године,

-да ни закон ни донесени правилници не овлашћују ни једну институцију на израду критерија као услова за сачињавање листе установа,

-да листа установа још увијек није успостављена,

-да се васпитна препорука не примјењује у пракси

чиме је, доведена у питање примјена Закона у дијелу изрицања васпитне препоруке- укључивање у рад, без накнаде, у хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја. Истовремено, у питање је доведен и најбољи интерес дјетета јер надлежни органи нису у могућности малољетнику изрећи мјеру која је, на основу показатеља, процјене и оцјене у његовом најбољем интересу, већ ону коју је у датом тренутку могуће извршити.

Имајући у виду наведено, Омбудсман за дјецу, у складу са овлаштењима утврђеним Законом о омбудсману за дјецу,

предлаже Министарству правде

предузимање мјера и активности ради отклањања ситуација које доводе до повреде права и интереса дјеце у сукобу са законом, на начин да

- сачини листу установа у којима се може примијенити васпитна препорука „укључивање у рад, без накнаде, у хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја”,

те да у року од 30 дана институцију Омбудсмана за дјецу обавијести о мјерама које су предузете.

С поштовањем,

Омбудсман за дјецу Републике Српске

Др Нада Граховац

